

SOCIALNA DRŽAVA IN DRUŽBA BLAGINJE

Veljko Rus

Ljubljana: Domus (izdanje Inštituta za sociologiju), 1990.

Napisana pod mottom "Pesimizam društvenih znanosti moramo dopuniti optimizmom socijalne politike" (R.M. Titmuss), ova opsežna i temeljito urađena knjiga istaknutoga slovenskog sociologa objavljena je prije skoro četiri godine. Iako su te godine - ne samo za nas u Hrvatskoj - bile veoma burne, one Rusovoj knjizi nisu oduzele ništa od njezine aktualnosti. Dapače, moglo bi se reći da će prestankom rata i stvarnim početkom izgradnje novog tipa društva u Hrvatskoj aktualnost autorovih promišljanja o temama kojima se bavi, za hrvatske socijalne znanstvenike i političare, samo još porasti. A činjenica da opsežni popis svjetske (gotovo isključivo anglofonske) literature uključuje i djela koja su se pojavila na samom kraju 80-ih godina uvelike će održati, bar još neko vrijeme, i njezinu ažurnost.

Iako je očigledno da je knjiga pripremana dugo i temeljito, čini se da je objavljena u žurbi, tako da sam autor u Uvodu (a uvodi se, kao i predgovori, obično pišu kad su knjige već dovršene) njezin sadržaj predstavlja ponešto drukčije nego što je on doista izložen u konačnoj verziji. No, njegov je vlastiti sažetak sadržaja knjige u biti ipak bolji nego što bi ga mogao dati bilo tko drugi. Ističući da struktura knjige pokušava slijediti strukturu racionalnog odlučivanja kakva je, ili bi bilo poželjno da bude, ugrađena (i) u socijalnu politiku, autor u nastavku kaže: "Prva tri dijela bave se oblikovanjem socijalne politike. U prvome dijelu pokušavamo odrediti izvor, razvoj i predmet socijalne politike. U drugom se prije svega bavimo hijerarhijom vrednota koje tvore vrijednosne orijentacije, odnosno ljestvice preferencija, na podlozi kojih se odvija izbor alternativnih prijedloga. Treći dio knjige posvećen je operacionalizaciji ciljeva socijalne politike u socijalne programe te problemima administrativne redistribucije sredstava na pojedine skupine stanovništva. Četvrti dio knjige u cijelosti tretira ostvarivanje socijalne politike: analizira demografske, ekonomske i socijalne uvjete i ograničenja u kojima teče ostvarivanje progra-

ma socijalne politike te organizacijsko okruženje u kome se odvijaju proizvodnja i alokacija onih proizvoda koji jamče realizaciju socijalnih programa. Zadnja dva dijela knjige bave se okruženjem u koje je socijalna politika smještena. Peti dio namijenjen je funkciji socijalne politike u cjelovitom socijalnom sustavu, i odnosu te politike prema drugim politikama. Pri tome se skoro u cijelosti posvećujemo analizi odnosa između funkcija socijalne i ekonomske politike. Zaključni, šesti dio tretira socijalnu državu kao institucionalni okvir socijalne politike te odnose između socijalne, pravne i političke države".

U objavljenoj verziji knjiga, međutim, ima sedam dijelova: (1) Izvor, razvoj i kriza socijalne politike, (2) Vrednote i ciljevi socijalne politike, (3) Operacionalizacija: socijalna politika između ciljeva i uvjeta, (4) Oblikovanje socijalnih programa, (5) Implementacija socijalne politike, (6) Socijalna i ekonomska politika te (7) Socijalna država i društvo blagostanja. Svaki je dio dalje razdijeljen u više poglavlja i potpoglavlja. Za poblizu ilustraciju sadržaja navodimo naslove nekih među njima: "Razvoj socijalne politike: najvažniji povijesni međaši", "Krizna socijalne države: evaluacija posljedica i analiza uzroka", "Strategije: ideološki izbori vrijednosnih hijerarhija" (unutar toga: "Socijaldemokratske i neomarksističke ..." te "Utilitarne i neokonzervativne vrijednosne orijentacije", uz intrigantan citat iz knjige Georga i Wildinga: "Komunisti, liberali i konzervativci imaju iste vrednote, ali ne i njihovu istu hijerarhiju. Komunisti npr. naglašavaju bratstvo, a liberali slobodu.") "Jednakost i različitost" (s detaljnom unutrašnjom podjelom tog poglavlja), "Redistributivne funkcije sustava socijalnih davanja", "Redistributivne funkcije socijalnih programa", "Promjenljiva priroda siromaštva", "Sinkroniziranje programa socijalne sigurnosti i javne pomoći", "Utjecaj ekonomske recesije na socijalnu politiku", "Prelaz od socijalnih programa na socijalne djelatnosti", "Deinstitucionalizacija i privatizacija društvenih djelatnosti", "Samopomoć: 'postmodernizam' u socijalnoj politici", itd.

Na još se jedan način može prikazati dominantna sadržajna orijentacija Rusove knjige. Prema detaljnom Stvarnom kazalu, "ključne riječi" ovog djela, tj. pojmovi koji se u njemu najčešće pojavljuju, jesu, primjerice, "alokacija", "distribucija", "društveno blagostanje",

"državno blagostanje", "jednakost", "nejednakost", "pravednost", "redistribucija", "siromaštvo", "sloboda", "socijalna država", "socijalna politika", "socijalni programi", "solidarnost", itd., a zatim "blagostanje", "civilno društvo", "davanja", "ekonomska politika", "izjednačavanje", "kvaliteta življenja", "pravedno društvo", "pravna država", "socijalna prava", "socijalne službe", "tržište", "vrijednosno usmjerenje", "zdravstvo" (ti pojmovi ovdje nisu precizno poredani po učestalosti pojavljivanja svakog od njih, nego su svrstani u dvije skupine i navedeni abecednim redom),

Zanimljiva je i učestalost citiranja pojedinih autora, odnosno osvrtnja na njihove teze. Najčešće se spominje J. Rawls (sa samo jednim radom - "A Theory of Justice"), a zatim Zs. Ferge (tri njezina rada, uključujući "The Chances of Social Policy in Post-Totalitarian Eastern Europe", predstavljen u ožujku 1990. na First All-European Dialogue on Social Policy u Helsinkiju) te H. Wilensky (kao autor ili urednik pet knjiga). Valja dodati da je ukupan broj djela i autora citiranih u ovoj knjizi doista impozantan te sam po sebi ima znatnu informativnu vrijednost, osobito za čitatelja koji se tek upućuje u upoznavanje s recentnim svjetskim razmišljanjima o socijalnoj politici.

Iako je u ovako kratkoj informaciji o jednom opsežnom djelu nemoguće ulaziti u preciznije prikazivanje autorovih stajališta, ipak se - bar kao čvrsti dojam - na kraju može reći da je knjiga Veljka Rusa veoma vrijedno djelo te da bi ga - ako ne u cijelosti, ono barem u izvodima - bilo korisno prevesti na hrvatski.

Ivan Magdalenić

CURRENT PERSPECTIVES ON FOSTER FAMILY CARE FOR CHILDREN AND YOUTH

Brad Mc Kenzie (ed.)

Wall Emerson Inc., Toronto, Canada, 1994.

U ovoj knjizi objavljeni su radovi prezentirani na međunarodnom tečaju socijalnog rada posvećenom problematici hraniteljstva, koji je krajem 1992. god. održan u Budimpešti

u organizaciji Interuniverzitetskog centra za postdiplomske studije iz Dubrovnika.

Uz uvod B. Mc Kenzia, knjiga je podijeljena na četiri poglavlja naslovljena: "Razvoj hraniteljstva", "Suвременa pitanja u području hraniteljstva", "Prema efikasnijem programiranju" i "Evaluacija uspješnosti hraniteljstva".

Prvo poglavlje sadrži tri rada. U prvom, naslovljenom "Tko će ih uzeti? Prethodnici hraniteljstva u SAD" B. Barr i M. Holt prikazuju razvoj hraniteljstva u SAD od samih početaka do njegova konačnog definiranja 1930. god. Sljedeći je rad M. Herzog "Ideologija i izmjena uloge hraniteljstva u Mađarskoj", u kojem autorica razmatra promjene u ovom području pod utjecajem političkih i ideoloških zbivanja u Mađarskoj nakon 1945. god. U radu "Rehabilitacija i hraniteljstvo u Hrvatskoj" D. Maglajlić opisuje specijalističko hraniteljstvo kao dio programa rehabilitacije za mentalno zaostalu djecu, razvijenog u Splitu.

Drugo poglavlje sadrži također tri rada. U prvome J. Armstrong razmatra uvođenje inovacija u sistem hraniteljstva. Analizirajući jedan projekt "uključivog hraniteljstva", pronalazi unutarnje i vanjske faktore koji u ovo područje ometaju uvođenje inovacija. U radu "Kritike politike razvoja hraniteljstva u provincija Manitoba" B. Mc Kenzie ukazuje na diskrepanciju između sve većeg broja djece koja ulaze u sistem i u njemu ostaju sve duže, te nedostataka u samom tom sistemu.

Zadnji rad u ovom poglavlju je rad Galawaya, Nuttera i Hudsona "Učešće pravih roditelja u tretmanskome hraniteljstvu". Analizirajući 321 program tretmanskog hraniteljstva u SAD i Kanadi autori pronalaze diskrepanciju između proklamirane razine učestvovanja roditelja i njihovog stvarnog učestvovanja.

Treće poglavlje sastoji se od četiri rada. Prvi je K. Kufeldta "Uključivo hraniteljstvo: primjena modela". Radi se o formi hraniteljstva koja pretpostavlja uključivanje stvarnih roditelja. Autorica analizira jedan projekt temeljen na ovom konceptu. Smatra da se ovim pristupom mogu izbjeći neke negativne posljedice klasičnog modela. Sljedeći je red B. Krause Eheart u kojem autorica razrađuje dugoročno hraniteljstvo kao odgovor na sve veći broj djece koja imaju potrebu za dugoročnim smještajem izvan vlastite obitelji. Navodi dva primjera u kojima se oživotvoruje takav pristup, i to Dječja sela i Model obiteljske skrbi